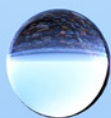

KASTEKOULU

MARTTI AHVENAINEN

AIKAMEDIAN JULKAISEMA
SÄHKÖKIRJA • **Digi-
KIRJA**

AIKAMEDIA

KASTEKOULU

MARTTI AHVENAINEN

© 2016 Martti Ahvenainen ja Aikamedia Oy
Kaikki oikeudet pidätetään.

ISBN 978-952-252-306-8 (painettu kirja)
ISBN 978-952-252-307-5 (sähkökirja-pdf)

Tämä sähkökirja on tuotettu Aikamedia Oy:n vuonna 2016
julkaisemasta painetusta teoksesta.

Sähkökirjan tuotanto: Aikamedia Oy

Teoksen sähköinen jakelu ja osittainenkin kopiointi muuhun kuin
lain sallimaan yksityiseen käyttöön ilman tekijänoikeudenhaltijan
lupaa on korvaus- ja rangaistusvastuun uhalla kielletty.

Raamatunlainauksissa on käytetty Raamattu Kansalle ry:n vuonna
2012 julkaisemaa suomennosta.

Koraanin lainauksissa on käytetty Jaakko Hämeen-Anttilan
vuonna 1995 suomentamaa tekstilaitosta. Helsinki: Basam Books.
K-kirjainta käytetään Koraanin lyhenteenä.

Sivunvalmistus Aikamedia Oy / Nea Koskinen
Otavan Kirjapaino Oy, Keuruu 2016

SISÄLLYS

Alkusanat 7

1

Raamattu Jumalan sana 9

2

Kolmiyhteinen Jumala 18

3

Pelastus Jeesuksessa 32

4

Uudestisyntyminen 44

5

Raamatullinen vesikaste 55

6

Sisään seurakuntaan 64

7

Kristityn elämänohjeita 84

Loppusanat 94

ALKUSANAT

Vesikaste kuuluu Kristuksen opin alkeisiin. Uudestisyntynyt kristitty tunnustautuu ja sitoutuu siinä uuteen elämään Jumalan tahdon mukaisesti. Kasteen jälkeen hänet liitetään seurakunnan yhteyteen. Koska kaste on merkittävä askel ihmisen elämässä, kastettavien tulee ymmärtää, mistä siinä on kysymys. Ennen kastetta on tärkeää oppia tuntemaan kristityn elämän perusasioita, kuten oppia Jumalasta, Jeesuksesta, Pyhästä Hengestä, Raamatusta, seurakunnasta ja elämästä kristittyinä tässä maailmassa. Näihin asioihin tutustuminen uskonelämän alussa helpottaa uuden kristityn vaellusta jatkossa.

Kastettavalla itsellään on usein mielessään kysymyksiä siitä, millainen seurakunta on, kuinka hän pääsee tutustumaan toisiin uskoviin, mitä häneltä odotetaan ja kuinka hän voi osallistua seurakunnan toimintaan. Kastekoulu antaa vastauksia näihin peruskysymyksiin. Se keskustelee yhdessä Raamatun sanaan pohjautuen, mistä uskonelämässä on kyse. Kastekoulu käsittelee pelastukseen liittyviä asioita, kuten uskoa kolmiyhteiseen Jumalaan ja hänen Sanaansa. Se kertoo pelastuksesta, uudestisyntymisestä, seurakuntayhteydestä,

kasteesta ja kristityn jokapäiväisestä elämästä. Kastekoulu sisältää seitsemän opetusjaksoa, joihin uuden uskovan on hyvä tutustua ennen kasteelle menoa. Se on tärkeää erityisesti kristityiksi kääntyneiden muslimien kohdalla, koska heillä on kristinuskosta usein hyvin vähäiset, jopa vääristyneet käsitykset.

Martti Ahvenainen

RAAMATTU JUMALAN SANA

On olemassa joitakin kaikille kristityille yhteisiä asioita, jotka muodostavat ikään kuin rungon, jonka ympärille uskonelämä rakentuu. Tärkein asia on usko Jumalan sanaan eli Raamattuun. Heti kristityksi kääntymisen jälkeen uskovan kannattaa oppia lukemaan Raamattua säännöllisesti. Silloin hänen henkilökohtainen uskonelämänsä vahvistuu niin, etteivät ulkopuolelta tulevat epäilykset helposti lannista häntä. Kerrotaanhan jo Raamatun alkulehdillä, kuinka sielunvihollinen eli Saatana hyökkäsi Jumalan sanoja vastaan herättämällä ihmisen mieleen epäilyksen: ”Onko Jumala todella sanonut?” (1. Moos. 3:1).

Raamattu on Jumalan lopullinen ilmoitus ihmiskunnalle hänen tahdostaan ja suunnitelmastaan ihmisen pelastamiseksi. Se antaa vahvan pohjan, jolle kristinuskon opetukset perustuvat. Raamattu on totuudellinen kaikkien siinä kerrottujen historian kuvausten ja ennustusten suhteen. Koskaan ei ole voitu pätevästi osoittaa Raamatun olevan väärässä. Siksi kristityt uskovat sen olevan Jumalan sanaa. Jumala

on varjellut Sanansa, niin että se on pysynyt muuttumattomana aikojen alusta tähän päivään asti.

Jeesus vakuutti vuorisaarnassaan: ”Kunnes taivas ja maa katoavat, ei laista katoa pieninkään kirjain, ei ainoakaan piirto, ennen kuin kaikki on tapahtunut” (Matt. 5:18). Hän vahvisti Raamatun olevan erehtymätöntä Jumalan sanaa, joka ei voi koskaan raueta tyhjiin (Joh. 10:35).

Kaikki Raamatun kirjat ovat sopusoinnussa keskenään. Tätä sopusointua ei ole voinut saada aikaan ihmisen oma viisaus tai taidollisuus, vaan ainoastaan Jumalan Pyhä Henki. Hän ohjasi kirjoittajia, kuten seuraava raamatunkohta asian ilmaisee:

”Ennen kaikkea teidän tulee tietää, ettei yksikään Raamatun profetia ole syntynyt ihmisestä itsestään (Huom.alaviitteen mukaan on oikein) sillä mitään profetiaa ei ole koskaan tuotu esiin ihmisen tahdosta, vaan Pyhän Hengen johtamina ihmiset ovat puhuneet sen, minkä saivat Jumalalta.”

2. Piet. 1:20–21

RAAMATUN SYNTY JA SISÄLTÖ

Raamatussa on 66 kirjaa, jotka kirjoitettiin noin 1 500 vuoden aikana. Mooses, joka eli 1 400 vuotta ennen Kristusta oli Raamatun ensimmäinen kirjoittaja. Hän kirjoitti viisi kirjaa, joiden kokoelmaa nimitetään Tooraksi. Mooseksen kir-

jat tunnustettiin Jumalan sanaksi jo hänen eläessään. Kirjoituksiin ei saanut tehdä muutoksia Jumalan antaman käskyn mukaan: ”Älkää lisätkö mitään siihen sanaan, jonka minä teille säädän, älkääkään ottako siitä mitään pois, vaan noudatkaa Herran teidän Jumalanne käskyjä, jotka minä annan teille” (5. Moos. 4:2). Jeesus ja hänen apostolinsa lukivat Vanhaa testamenttia ja tunnustivat sen Jumalan sanaksi. ”Alkaen Mooseksesta ja kaikista profeetoista Jeesus selitti heille, mitä kaikissa kirjoituksissa oli hänestä sanottu” (Luuk. 24:27). Lue myös Joh. 10:35, 2. Piet. 1:20–21, 2. Tim. 3:16, sillä niissä tunnustetaan voimakkaasti Raamatun arvovalta.

Vanhassa testamentissa on 39 kirjaa, joiden kirjoittajista tiedetään suurin osa. Uusi testamentti sisältää 27 kirjaa, ja niiden kirjoittajat Haprealaiskirjeen laatijaa lukuunottamatta tunnetaan. Kaikki Raamatun kirjoittajat, paitsi Luukas, olivat juutalaisia profeettoja ja apostoleja. He elivät Israelissa Moosesta, Hesekieltä ja Danielia lukuunottamatta. Viimeinen Vanhan testamentin profeetta Malakia eli noin 400 eKr. Jokainen kirja Raamatussa puhuu Kristuksesta. Jeesus sanoi: ”Jos te uskoisitte Moosesta, uskoisitte minuakin, sillä minusta hän on kirjoittanut” (Joh. 5:46).

Raamattu sisältää suuren määrän historiaa kahdesta syystä. Ensiksikin siitä voidaan oppia, kuinka Jumala on toiminut ihmiskunnan keskuudessa aivan alusta saakka: ”Kaikki, mitä on ennalta kirjoitettu, on kirjoitettu meille opiksi, että meillä kärsivällisyyden ja Raamatun lohdutuksen kautta olisi toivo” (Room. 15:4). Toiseksi, koska Raamattu sisältää

paljon historiaa, sen todenperäisyyttä voidaan tutkia muiden historiallisten lähteiden avulla. Muinaistiede ei ole koskaan löytänyt mitään, joka kumoaisi Raamatun kertomukset, päinvastoin, se vahvistaa niiden luotettavuuden.

Raamattu jakautuu kahteen pääosaan: *Vanhaan ja Uuteen testamenttiin*. Sana testamentti tarkoittaa liittoa. Mooses teki Israelin edustajana vanhan liiton Jumalan ja Israelin välillä. Liiton ehtona olivat Jumalan käskyt, jotka Israel lupautui täyttämään. Mooseksen lausuttua kansalle kaikki Herran säädökset ja käskyt kansa vastasi yhteen ääneen: ”Kaiken, mitä Herra on puhunut, me teemme” (2. Moos. 24:3).

Israelin kansa kuitenkin epäonnistui täyttämään lupauksensa, eihän kukaan ihminen kykene täysin seuraamaan Jumalan lakia. Jumala kuitenkin lupasi profeetta Jeremian kautta, että hän tekee uuden, paremman liiton (Jer. 33: 31–34). Sen hän teki itsensä ja Jeesuksen Kristuksen kanssa. Siksi Jeesuksen elämästä kertovaa Raamatun osaa kutsutaan Uudeksi testamentiksi, eli uudeksi liitoksi. Tähän uuteen liittoon sisältyy Jeesuksen ristintyön ansiosta saatava anteeksi-antamus, jolloin Jumala lupaa unohtaa ihmisten rikkomukset, kun he katuvat pahoja tekojaan.

Raamatun kirjat voidaan jakaa sisältönsä puolesta seuraavasti. Vanhan liiton eli *Vanhan testamentin* kirjoihin sisältyy historialliset kirjat: Mooseksen kirjat, Joosua, Tuomarien kirja, Samuelin kirjat, Kuningasten kirjat, Aikakirjat, Nehemia, Esra ja Ester. Nämä kirjat kertovat pääosin Israelin historiasta. Runolliset kirjat: Job, Psalmi, Sananlaskut, Saar-

naaja ja Laulujen laulu. Nämä kirjat sisältävät paljon viisautta ja opetuksia elämän eri aloilta. Profeetalliset kirjat: Jesaja, Jeremia, Hesekiel, Daniel ja kaikki muut kirjat Hooseasta Malakian kirjaan asti. Nämä kirjat ovat täynnä ennustuksia. Uuden liiton eli *Uuden testamentin* kirjat voidaan jakaa seuraavasti: Evankeliumit, Apostolien teot, Apostolien opetuskirjeet sekä Ilmestyskirja.

KRISTITYN TÄRKEIN KIRJA

Raamatun tunteminen on erityisen tärkeää, koska Jumala puhuu Sanassaan. Vain Raamatun avulla opimme tuntemaan Jumalaa ja hänen tahtoaan oikein. Silloin emme ole omien ja toisten mielipiteiden varassa. Löydämme Sanasta elämänohjeita ja esimerkkejä, joita Jumala on antanut, ja miten hän on toiminut eri vaiheissa erilaisten ihmisten elämässä. Jeesus rohkaisee seuraajiaan lukemaan Raamattua, koska silloin emme eksy. Jos taas Jumalan sana jää vieraaksi, eksymme pois Jumalan tahdosta.

”Te olette eksyksissä, koska ette tunne Kirjoituksia ettekä Jumalan voimaa.”

Matt. 22:29

Raamatusta löytyy useita esimerkkejä, miksi Jumalan sanaa kannattaa lukea, ja mitä hyötyä siitä on uskonelämään. Apostoli Pietari vertaa Raamatun kirjoituksia hengellisek-

si ravinnoksi ja kehottaa vastasyntyneiden lasten tavoin janoamaan Sanan väärentämätöntä maitoa, jotta sen kautta kasvaisimme pelastukseen (1. Piet. 2:2). Apostoli Paavalin mukaan Jumalan Hengen vaikutuksesta syntynyt sana antaa viisautta ja on hyödyllinen opetuksiksi, nuhteeksi, ojennukseksi ja kasvatukseksi (1. Tim. 3:16). Jeesus rukoilee Jumalaa pyhittämään hänen omansa totuudessa, sillä Jumalan sana on totuus ja se pyhittää jokaisen, joka on totuuden sanalle kuuliainen (Joh. 17:17). Jumalan sana myös puhdistaa (Ef. 5:26) ja tekee vapaaksi (Joh. 8:32).

Kun uskonelämämme perustuu Raamattuun, meistä tulee vahvempia kristittyjä Jumalan sanan ansiosta. Efeso-laiskirjeessä Paavali kirjoittaa Jumalan antamasta taistelutarvuksesta ja vertaa Raamatun sanaa Hengen miekkaan (Ef. 6:17). Ilman Sanan tuntemusta olemme elämämme taisteluissa heikkoja, mutta kun tunnemme Raamattua, jonka kautta Jumala puhuu, se on Jumalan voima elämäämme. Sana auttaa kristittyjä elämään Jumalan tahdon mukaista elämää ja pysymään vahvoina loppuun asti.

Raamattu sisältää arvokkaita asioita, joita Jumala haluaa meidän tietävän. Siksi sitä kannattaa lukea säännöllisesti ja järjestyksessä, kirja kerrallaan. Samalla on hyvä rukoilla, että Pyhä Henki auttaisi meitä ymmärtämään ja käsittämään Jumalan sanan opetuksia. Jumalan sana avautuu yleensä niille, jotka haluavat sitä seurata. Joskus Raamatun jakeiden muistiin kirjoittaminen voi olla myös hyväksi, samoin tiettyjä jakeita voi opetella jopa ulkoa. Raamatun päivittäinen

lukeminen vaikuttaa myönteisesti kristityn elämään, vahvistaen uskoa ja luottamusta Jumalaan ja hänen apuunsa.

Raamattu voidaan jakaa eri teemoihin. Sen avulla opimme tuntemaan millainen Jumala on ja mikä on hänen tahtonsa ja suunnitelmansa ihmiskuntaa varten. Raamattu kertoo Jumalan luomistyöstä; miten kaikki sai alkunsa hänen sanansa voimasta ja kuinka Jumala loi ihmisen omaksi kuvakseen. Sana myös osoittaa, mitä syntiinlankeemuksessa tapahtui ja miksi kaikki muuttui sen jälkeen.

Raamattu kertoo Jeesuksesta Kristuksesta, Jumalan ainokaisesta Pojasta ja hänen elämästään, kuolemastaan ja ylösnousemuksestaan. Sana osoittaa tien pelastukseen Jeesuksen kautta, sillä hän on Jumalan suurin rakkauden osoitus ihmiskunnalle. Pelastus kuuluu jokaiselle, joka tahtoo seurata Jeesusta ja uskoa Jumalaan, sillä vain Jeesuksen kautta ja hänen ristintyönsä ansiosta pelastuksen lahja annetaan.

Oppi Pyhästä Hengestä ja hänen lahjoistaan ovat tärkeitä aiheita. Juuri kristityksi kääntyneelle on tärkeää tietää Raamatun opetus kristityn uudesta identiteetistä Kristuksessa. Sana opettaa myös kristityn elämästä, uskovien yhteydestä ja seurakunnasta, joka on Jumalan perheyhteys kristityille maailmassa. Lisäksi Sanasta löytyy arvokkaita elämänohjeita käytännön elämään. Raamattu avaa Jumalan suunnitelman myös tulevaisuuteen, viimeisiin aikoihin ja Jeesuksen paluuseen. Yksi tärkeimmistä teemoista on Jumalan kansa, Israel. Sanan kautta opimme Israelista ja ymmärrämme sen aseman Jumalan suunnitelmassa.

ONKO RAAMATTUA MUUTETTU VUOSITUHANSIEN AIKANA?

Muslimeille on opetettu jo 1000-luvulta lähtien, että Raamattua on muutettu vuosituhansien saatossa. Tästä ei ole mitään todisteita, päinvastoin. Kreikankielisen Vanhan testamentin eli Septuagintan käännöksen olemassaolo (200-luvulta eKr.) sekä Kuolleenmeren kirjakääröt ja tuhannet muut varhaiset käsikirjoitukset todistavat kiistattomasti, että Raamattu on säilynyt muuttumattomana meidän päiviimme asti. Jumalan sana pysyy ikuisesti (1. Piet. 1:23).

Raamattu on lopullinen Jumalan ilmoitus, jota ei saa väärentää. Tämä käy ilmi Johanneksen ilmestyskirjasta, jossa varoitetaan muuttamasta Jumalan sanaa millään tavoin: ”Siihen ei saa lisätä mitään eikä siitä saa ottaa mitään pois” (Ilm. 22:18–19). Myös Koraani sanoo Raamatun olevan Jumalan sana: ”Uskokaa tähän Kirjaan (Koraaniin), joka on lähetetty vahvistamaan oikeaksi teillä jo oleva (Raamattu)” (K 2:41). ”Ja annoimme Moosekselle Kirjan ja Ratkaisun, jotta te kulkisitte oikeaa tietä” (K 2:53). ”Nyt heille on tullut Jumalan luota Kirja (Koraani) todistamaan oikeaksi sen, mikä heillä jo aikaisemmin oli (Raamattu)” (K 2:87). Tämä ajatus Raamatusta Jumalan sanana toistuu Koraanissa myös luvuissa: 2:91, 2:101, 3:3, 3:81, 3:84, 5: 66–68, 10:94.

Koraanissa mainitaan, että ihmiskunnalle on annettu neljä pyhää kirjaa, joihin tulee uskoa: Toora, Psalmit, Evan-
keliumi ja Koraani. Muslimeille on kuitenkin kerrottu, että Koraania edeltäneet pyhät kirjat ovat turmeltuneet. Sen

vuoksi Jumala antoi vielä yhden kirjan, Koraanin, joka on säilynyt muuttumattomana.

On hyvä pohtia seuraavia asioita Raamattuun ja Koraaniin liittyen: Miksi Jumala olisi antanut väärentää vain Raamatun, mutta ei Koraania? Voiko Koraani olla Jumalan sanaa, koska se on vastoin Raamattua ja historiallisia tosiasioita? Onko Koraani Jumalan sanaa vain sen perusteella, että Muhammed sanoi sen olevan? Miksi luottaa enemmän häneen kuin kaikkiin muihin Raamatun profeettoihin? Täytyy olla parempia todisteita kuin vain jokin epämääräinen oikeaksi todistamaton väittäjä. Miksi muslimit puhuvat Raamatun väärentämisestä, kun heidän oma kirjansa ei ole alkuperäinen? Onhan tunnettu tosiasia, että Koraanista oli useita versioita, jotka kolmas Kalifi Uthman poltti laadittuaan ensin oman Koraa-ninsa. Kuten aikaisemmin on todettu voimme tosiasioiden valossa luottaa Raamattuun ikuisena Jumalan sanana.

KESKUSTELUN AIHEITA:

Luetko Raamattua säännöllisesti?

Mitä se on puhunut sinulle viime aikoina?

Luotatko Raamattuun Jumalan sanana? Miksi uskot, että Raamattu on Jumalan Sanaa?

Onko Koraani Jumalan sanaa vai ei? Perustele.

Millaisiin asioihin Raamatusta löytää vastauksia?

KOLMIYHTEINEN JUMALA

Kristinusko on uskoa yhteen Jumalaan. On kuitenkin tärkeää määritellä, kuka tämä Jumala on, sillä jos uskon kohde on väärä, joudumme vahinkoon. Ovatko islamin Allah ja kristittyjen Jumala yksi ja sama? Koraanissa syytetään kristittyjä siitä, että heillä on kolme Jumalaa. ”Uskokaa Allahiin, ja Hänen lähettiläisiinsä, älkääkä sanoko: ”Heitä on kolme, vaan lopettakaa, se on parasta teille. Jumala on yksi jumala.” (K 4:171.) ”Ne jotka sanovat: ”Jumala on yksi kolmesta, eivät ole uskovia”(K 4:171, 5:73).

Jumala puhuu Raamatussa siitä, että hän on yksi ja ainoa Jumala. ”Minun lisäkseni ei ole yhtäkään Jumalaa, ei ketään vanhurskasta Jumalaa ja pelastajaa. Ei ole muuta Jumalaa kuin minä.” (Jes. 45:21.) Kun Raamattu vakuuttaa, että Jumala on yksi ainoa, ja että hän on pelastaja – ja kun toisaalla sanotaan, että pelastus on vain ja ainoastaan Jeesuksessa – seuraa siitä johtopäätös, että Jeesus on Jumala. ”Eikä ole pelastusta kenessäkään toisessa, sillä ei ole taivaan alla ihmisille annettu muuta nimeä, jossa meidän tulisi pelastua” (Ap. t. 4:12).

Historian perusteella on selvää, että jo kauan ennen islamia juutalaiset olivat ainoa Lähi-idän kansa, joka palvoi yhtä ja ainoaa Jumalaa, Jahvea. Arabit sen sijaan olivat kautta vuosisatojen palvoneet epäjumalia, eivätkä he luopuneet niistä senkään jälkeen, kun juutalaisia muutti Arabiaan. Muhammed kuitenkin oppi juutalaisilta, että on vain yksi Jumala ja hän alkoi voimakkaasti julistaa uskoa Allahiin, Kaaban pääjumalaan.

Koettaessaan saada juutalaiset ja kristityt islamin uskoon, toisin sanoen käännnyttäessään heitä, Muhammed vakuutti palvovansa samaa Jumalaa: ”Te, joilla on Kirja, tulkaa puhumaan kanssamme: Palvokaamme vain Jumalaa (Allahia), älkäämme asettako ketään hänen rinnalleen, älkäämme ottako toisiamme herroiksi Jumalan (Allahin) asemasta.” (K 3:64.) ”Väitelkää Kirjan saaneiden kanssa sovinnollisesti – ja sanokaa: ”Me uskomme siihen, mitä meille on lähetetty ja mitä teille on lähetetty. Meidän Jumalamme (Allah) ja teidän Jumalanne on yksi ja sama ja me alistumme Hänelle.” (K 29:46.)

Juutalaiset eivät kuitenkaan hyväksyneet Allahia, sillä he tiesivät Raamatun profeettojen ja oman historiansa ansiosta, ettei Allah ollut heidän Jumalansa. Myös kristityt palvoivat samaa Jumalaa kuin juutalaiset, jotka eivät kuitenkaan Vanhan testamentin perusteella vielä ymmärtäneet Jumalan kolmiyhteistä olemusta. Koska kristityt uskoivat Jumalan kolminaisuuteen, Muhammed luuli heillä olevan kolme jumalaa, jotka olivat Allah, Jeesus ja Maria. Siksi hän syytti heitä

monijumalaisuudesta: ”Uskokaa Allahiin, ja Hänen lähetti-läisiinsä, älkääkä sanoko: ”Heitä on kolme, vaan lopettakaa, se on parasta teille. Jumala on yksi jumala” (K 4:171). Ne jotka sanovat: ”Jumala on yksi kolmesta, eivät ole uskovia” (K 5:73). Tämä väite osoittaa, ettei Koraani voi olla Jumalasta, koska siinä esitetään perättömiä väitteitä. Eiväthän kristityt ole koskaan palvoneet kolmea jumalaa.

Allahin nimestä keskustellaan jatkuvasti. Onko kyseessä erisnimi vai Jumalan yleisnimi. Olipa vastaus mikä tahansa, Allah poikkeaa Raamatun ja profeettojen Jumalasta nimensä, luonteensa ja oppinsa puolesta. Siksi emme voi uskoa islamin opetukseen Jumalasta. Allah ei ole kristittyjen eikä juutalaisten Jumala. Vaikka emme voi tuntea Jumalaa täydellisesti, on välttämätöntä ymmärtää hänestä muutamia perusasioita, joihin kaikki kristityt uskovat.

ISÄ, POIKA JA PYHÄ HENKI

Raamatun Jumala (Jahve) sanoo siis olevansa yksi ja ainoa Jumala. Ketään toista ei saa asettaa hänen rinnalleen. ”Minä olen Herra, sinun Jumalasi. Älköön sinulla olko muita jumalia minun rinnallani.” (2. Moos. 20:2–3.) Jumala kieltää muiden jumalien kumartamisen ja palvomisen (2. Moos. 20:5). On olemassa vain yksi Jumala, jota meidän tulee rakastaa: ”Herra, meidän Jumalamme on yksi. Rakasta Herraa, sinun Jumalaasi, koko sydäimestäsi, koko sielustasi ja kaikella voimallasi.” (5. Moos. 6:4–5.)